

## مطالعه تطبیقی همبستگی و قرابت ورزش‌های سنتی و بازی‌های بومی، محلی ایران و چند کشور منتخب جهان

فرزاد غفوری<sup>۱</sup>، محسن اسمعیلی<sup>۲</sup>، پوریا سهرابی<sup>۳\*</sup>

۱. دانشیار و عضو هیأت علمی دانشگاه علامه طباطبائی

۲. استادیار و عضو هیأت علمی پژوهشگاه علوم ورزشی

۳. دکتری مدیریت ورزشی پژوهشگاه علوم ورزشی

تاریخ دریافت: (۹۷/۱۰/۱۸) تاریخ پذیرش: (۹۸/۰۲/۱۸)

## The comparative study of solidarity and common similarities between Iran Traditional Sports and Local Games and some selected countries

F. Ghafouri<sup>1</sup>, M. Smaeili<sup>2</sup>, P. Sohrabi<sup>3\*</sup>

1. Associate Professor Allameh Tabatabai University

2. Assistant Professor in sport management. Sport Sciences Research Institute of Iran

3. Ph.D. Student of Sport Management. Sport Sciences Research Institute of Iran

Received: (2019 January 08)

Accepted: (2019 May 08)

### Abstract

The goals of this research is a qualitative research which has done with comparative method by Brady pattern's help. The research studies solidarity and common similarities of Iran Traditional Sports and Local Games and some other countries. The statistical society of the research involves traditional sports and games of China, India, Greece and Iran. Data collecting has done by search in sites, scientific articles, books and interview with experts of traditional sports. The research findings show that in all mentioned countries many actions have accomplished for developing traditional sports in national and international levels. The educational, structural, cultural and also research measurements are examples of these efforts. Also the importance of this topic among these nations in social, economic and cultural aspects can be mentioned. Also the position of cultural and historical structures and the role of races in creation, development and promotion of traditional sports among sample countries in the research and variety of traditional sports in Iran and other countries and similar categorizing of traditional sports according to style and content of performance was considered. The unity of government and expert's opinion in Iran and sample countries in context same problems for reviving and promotion traditional sports and also in similar threatens and opportunities, National commitment and planning and Goal setting for developing traditional sports, The role of myths, music and bolded literature of nations in sublimating traditional sports and also in attracting audiences, Using the benefits of traditional sports for developing public sport between races were the most important result.

### Key words

comparative study, solidarity and common similarities, Traditional Sports and Local Games.

### چکیده

هدف از این تحقیق بررسی کیفی است که با روش تطبیقی و الگوی بردی<sup>۱</sup>، همبستگی و قرابت ورزش‌های سنتی و بازی‌های بومی، محلی ایران و چند کشور دیگر را مطالعه کرده است. جامعه آماری، شامل ورزش‌ها و بازی‌های سنتی چین، هند، یونان و ایران است. جمع‌آوری اطلاعات از طریق سایت‌ها، مقالات علمی، کتب و مصاحبه با کارشناسان خبره ورزش‌های سنتی صورت گرفت. یافته‌ها نشان می‌دهد که در این کشورها در سطوح ملی و بین‌المللی، اقدامات بسیاری در راستای توسعه ورزش‌های سنتی صورت گرفته که می‌توان به اقدامات ساختاری، تسهیلاتی، آموزشی و پژوهشی و فرهنگی و. همچنین می‌توان به اهمیت این موضوع بین اقوام و ملل در ابعاد مختلف اجتماعی، اقتصادی، فرهنگی اشاره کرد. همچنین جایگاه ساختارهای فرهنگی و تاریخی و نقش اقوام در ایجاد، توسعه و ترویج ورزش‌های سنتی و نیز تنوع این ورزش‌ها در ایران و کشورهای نامبرده و دسته‌بندی‌های مشابه ورزش‌های سنتی مبتنی بر شکل و محتوای اجرا مورد توجه قرار گرفت. وحدت نظر حاکمیت و کارشناسان در ایران و کشورهای منتخب در زمینه وجود مشکلات مشابه احیا و ترویج ورزش‌های سنتی و تهدیدها و فرصت‌های مشابه، عزم ملی و برنامه‌ریزی و هدف‌گذاری‌های در خصوص توسعه این ورزش، نقش اسطوره‌ها، موسیقی و ادبیات برجسته ملل در تعالی ورزش‌های سنتی و جذب مخاطب، همچنین بهره‌مندی از ورزش‌های سنتی در توسعه ورزش‌های همگانی در بین اقوام از مهم‌ترین یافته‌ها بودند.

### کلید واژه‌ها

مطالعه تطبیقی، قرابت و همبستگی، ورزش‌های سنتی و بازی‌های بومی، محلی.

## مقدمه

دیپلماسی فرهنگی حوزه ای از دیپلماسی است که به برقراری، توسعه و پیگیری روابط با کشورهای خارجی از طریق فرهنگ، هنر و آموزش می پردازد. لذا فرآیند موثری است که در آن فرهنگ یک ملت به جهان بیرون عرضه میشود و خصوصیت منحصر به فرد فرهنگی ملت ها در سطوح دوجانبه و چند جانبه ترویج می شود (صالحی و محمدی ۱۳۹۲). در این میان دولت ها از طریق دیپلماسی فرهنگی سه هدف عمده را دنبال می کنند: الف- کسب وجهه بین المللی در میان سایر اقوام و ملت ها و اثرگذاری بر رفتار آنها، ب- ایجاد نهادهای علمی، فرهنگی جدید به منظور برقراری روابط پایدار و صمیمیت بیشتر میان جوامع مختلف، ج- فهم دقیق اصول موجود در فرهنگ سایر ملت ها و کنکاش در ریشه های فرهنگی و اجتماعی دیگر جوامع با هدف ارتقای درک متقابل میان ملت ها (دهشیری ۱۳۹۳). به عبارتی دیگر، دیپلماسی فرهنگی تلاش می کند با استفاده از فرهنگ و عناصر و مولفه های فرهنگی مانند: ایده ها، ارزش ها، اطلاعات، هنر، زبان و ادبیات و ورزش بر افکار عمومی سایر کشورها تأثیر بگذارد. امروزه در سایه ارتباطات نوین جهانی و نزدیکی روزافزون ملت ها، انتقال ارزش ها و تأثیر و تأثر متقابل فرهنگی با گستردگی و شتاب در حال شکل گیری است. در حال حاضر بسیاری از متفکران و سیاستمداران، محور روابط آینده جهان را روابط فرهنگی و اختلافات و اشتراک های تمدنی می دانند. ملت های امروز برای موفقیت بیشتر نیازمند شناخت عمیق تر از باورهای مذهبی و فلسفی دیگر فرهنگ ها و شیوه نگرش سایر ملت ها هستند (استید و لئونارد ۲۰۰۲). در مؤلفه فرهنگ، مقوله هایی چون هنر (شامل فیلم و سرگرمی، موسیقی، تئاتر و هنرهای نمایشی، رسانه (شامل رادیو و تلویزیون)، روزنامه ها و مجلات، اینترنت و هنرهای نمایشی و دانش ورزش مطرح می گردد. فرهنگ حتی در برگیرنده مواردی چون ذائقه غذایی، خصلت های پسندیده ملی که زبانزد جهانی است، موقعیت فرهنگی ممتاز (آثار باستانی و تمدنی، گردشگری، بزرگان ادبیات، شعر، زمان، موسیقی و هنر) و همچنین تعداد محصولات فرهنگی یک کشور نیز هستند. مواردی نظیر این از جمله مؤلفه های مهم در جذب افکار و اذهان بین المللی و ایجاد قدرت نرم به شمار می رود (بیک، ۱۳۸۹). شاخص های فرهنگی ایران بر اساس طبقه بندی وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی، در قالب دسته بندی ذیل تفکیک شده است: آ- فرهنگ مکتوب (شامل کتاب، نشریات ادواری و غیرادواری، کتابخانه ها، چاپ و آموزش). ب- رادیو و تلویزیون. پ- سینما و عکس. ت- نمایش (تئاتر) ث- موسیقی. ج- ادبیات.

چ- معارف. ح- میراث فرهنگی. خ- ورزش. د- گردشگری. ذ- هنرهای تجسمی. ر- محیط زیست. ز- فعالیت های فرهنگی خارج از کشور. ژ- بودجه فرهنگی (صالح امیری و محمدی، ۱۳۹۲).

اگر عناصر مشترک یا قرابت های فرهنگی هر کشوری موجب همگرایی فرهنگی آن شود، دیپلماسی فرهنگی آن موفق تر عمل خواهد کرد. درباره ایران باید گفت که از یک سو ایران با تمدن های کهن جهان به عنوان یک تمدن برتر مراد داشته و در ارتباطات تمدنی به عنوان چهار راه تمدن های جهانی مطرح بوده و جغرافیای زبان فارسی هم در آن باعث همگرایی بیشتر مردمان آن می شود. از سوی دیگر، سهم ایران در شکوفایی تمدن اسلامی و علوم مختلف در منطقه بی نظیر بوده و هم اکنون با فلسفه و مذهب شیعه، پرچمدار گسترش گفتمان های صلح و عدالت است و با تمامی ادیان الهی و مکاتب مهم جهان در ارتباط سازنده می باشد (نقیب زاده ۱۳۸۱).

یکی از اشتراکات فرهنگی ایران با کشورهای کهن، در حوزه ورزش و فعالیت های تفریحی و ورزشی می باشد. با توجه به ویژگی های ورزش و فعالیت بدنی مسلماً بازی نیز که از زمان های دور اجرا می شده نوعی ورزش مناسب محسوب می شود. بازی فعالیتی سازمان یافته، جدی و منظم نیست بلکه شامل یک فعالیت انتخابی آزادانه است که داوطلبانه و لذت بخش می باشد (دوارتزکی ۲۰۱۰). برخی بر این باورند که بازی ها، سازگار با فعالیت های فرهنگی و آداب و سنن هر جامعه هستند. نوعی از این بازیها که از اهمیت خاصی هم برخوردارند بازی های بومی، محلی و ورزش های سنتی هستند که در کشورهای مختلف جهان و در بین اقشار مختلف مردم برگزار می گردند. بازی های بومی، محلی و ورزش های سنتی به بازی هایی گفته می شود که فقط در منطقه یا محله خاصی اجرا می شوند و عمدتاً متأثر از آب و هوا، زبان و ... است (شریعت زاده ۱۳۷۱). ورزش های بومی و محلی به عنوان یکی از ابعاد ورزش همگانی، از مهمترین جنبه هایی است که می تواند ما را در تحقق این هدف یاری نماید. این ورزش ها دارای خصوصیات بالا بوده و دارای ویژگی های مثبت و ارزشمند دیگری نیز می باشند که به جهت انطباق با علائق ذوقی، هنری و فرهنگی جامعه می تواند گسترش و عمومیت پیدا نماید. بازی های بومی، محلی و ورزش های سنتی به عنوان بخشی از فرهنگ هر ملت، متناسب با وضعیت اقلیمی و فرهنگی هر منطقه بر مبنای فلسفه و منطق خاص طراحی شده اند و همین هماهنگی و همراهی با جغرافیا و فرهنگ، رمز ماندگاری آن ها تاکنون بوده است. مطالعه و معرفی این ورزش

همجواری، اطلاعاتی که در دو مرحله قبل آماده شده، برای ایجاد چارچوبی برای مقایسه شباهتها و تفاوتها، طبقه بندی و کنار هم قرار داده می شود. در مرحله مقایسه، مسأله تحقیق با توجه به جزئیات در زمینه شباهتها و تفاوتها و پاسخ دادن به سؤالهای تحقیق بررسی و مقایسه می گردد

بر این اساس ابتدا اطلاعات مورد نیاز درباره کشورها از منابع گردآوری و تفسیرشده، سپس طبقه بندی گردیده و در مرحله آخر با توجه به هدف اصلی این مطالعه تشابهات در غالب قرابت ها و همبستگی ها مورد بررسی و مقایسه قرار می گیرند. جامعه آماری این پژوهش تطبیقی بررسی ورزش های سنتی و بازی‌های بومی، محلی ایران، چین، هند و یونان می باشد. علت انتخاب این کشورها باستانی بودن، تمدن کهن و دارا بودن اقوام و ملل با تنوع فرهنگی و ورزش های سنتی متنوع از دیرباز تاکنون در بین آنهاست. اطلاعات مورد نیاز این پژوهش از وب سایتهای مختلف، مقالات و پژوهش های معتبر داخلی و خارجی صورت گرفته تا سال ۲۰۱۷، کتب و نشریات و صحبت با کارشناسان صاحب نظر بدست آمده است.

### بحث و نتیجه گیری

مهم ترین یافته های این پژوهش در زمینه قرابت و خصوصیت های همبسته و مشترک ورزش های سنتی و بازی‌های بومی، محلی بین ایران و کشورهای مورد مطالعه می توان در قالب جدول شماره ۱ زیر اشاره کرد:

در گذشته ورزش های مختلفی در ایران رایج بوده است، ایرانیان همانند دیگر مردم مشرق زمین به حفظ و استحکام جامعه و نظام اجتماعی خویش می اندیشیدند. بنابراین نخستین و بهترین هدف های آموزش آنان، تربیت خدمتگزارانی لایق و شایسته برای کشور بود. از ورزش های مرسوم در ایران قدیم می توان کشتی گیری، چوگان بازی، اسب سواری، تیراندازی، شکار حیوانات وحشی و رقص های مختلف را نام برد که هنوز هم در برخی از مناطق در ایام عید و یا مراسم عروسی و جشن ها رایج بوده و از طریق آنها قدرت، همت و تهور جوانان مورد آزمایش واقع می شود. یکی از ویژگی های برجسته ورزش در ایران باستان که از نظر قدمت تاریخی در نوع خود بی نظیر است، همراه کردن حرکات ورزشی با موسیقی است. در کتابخانه ملی فرانسه در پاریس دست خطی مربوط به سال

ها از آن جهت حائز اهمیت است که می تواند به ما دانشی درخصوص داشته های فرهنگی مان بدهد و فرصتی را فراهم کند که با کسب آگاهی، در زندگی امروز از آن ها استفاده کرده و از شادی و نشاطی که بخش جدایی ناپذیری از این بازی ها است بهره مند گردیم. اگرچه به نظر می رسد برخی از ورزش های بومی و محلی بتواند پا را فراتر از محیط داخلی گذاشته و در دیگر کشورها مورد پذیرش قرار گرفته و در کنار ورزش های صاحب فراسیون جهانی قرار بگیرد، اما عموماً این ورزش ها می توانند به شکل ورزش های عمومی در داخل کشور با شعار ورزش برای همه<sup>۳</sup> رواج و مقبولیت پیدا نماید و به لحاظ تنوع و تناسب هر منطقه و با امکانات ساده و موجود در جامعه و فارغ از هر محدودیتی به بهترین شکل ممکن قشر عظیم و وسیعی از افراد جامعه را در سنین مختلف تحت پوشش قرار دهد (ملک محمدی، ۱۳۶۴). مسائل مختلفی وجود دارد که لزوم توجه و اهمیت دادن به ورزش ها و بازی های بومی و محلی را دوجندان می نماید و ما را به انجام پژوهش در این حوزه سوق می دهد. از جمله این مسائل، وقوع فرایند جهانی سازی و نفوذ آن به فرهنگ های بومی است. به گونه ای که حتی اگر شرایط برابری برای مقابله بین فرهنگ جهانی و فرهنگ بومی وجود داشته باشد، میزان تاثیر فرهنگ بومی روی فرهنگ جهانی با تردید رو بروست. در این مقاله سعی شده با عنایت به آنچه که در فوق به آن اشاره شد با بررسی قرابت ها و همبستگی های ورزش های سنتی و بازی های بومی، محلی بین ایران و کشورهای منتخب؛ ابعاد و بخش های مختلف همبستگی و قرابت این ورزش ها را در بین اقوام کهن و باستانی بیان کرده و به درک و شناخت مطلوبی از ویژگی های مختلف و در عین حال مشابه شکل گیری و پرداختن به این ورزش ها در بین ملت ها بپردازیم.

### روش شناسی

روش پژوهش حاضر توصیفی تشریحی است که با توجه به ماهیت و نوع مطالعه که بررسی تطبیقی است در چهار مرحله توصیف، تفسیر، همجواری و مقایسه انجام شده است. این روش برگرفته از روش مطالعه تطبیقی جرج بردی می باشد. در مرحله توصیف، پدیده های تحقیق براساس شواهد و اطلاعات، یادداشت برداری شده و با تدارک یافته های کافی برای بررسی و نقادی در مرحله بعد آماده می شود. در مرحله تفسیر، اطلاعات توصیف شده در مرحله اول، واریسی و تحلیل می شود. در مرحله

جدول ۱. قرابت ها و همبستگی های بین کشورها در بازی‌های بومی، محلی و ورزش های سنتی

کشورها	توسعه سلامت و اوقات فراغت با هدف انسجام جامعه	آمیختگی با آیین‌ها و مراسم‌های مذهبی	اسطوره‌ها و ادبیات ملل	نقش و کاربرد بازیها و ورزش‌ها در تعلیم و تربیت	بعنوان میراث ناملموس فرهنگی اقوام و قومیت‌ها و موثر در تثبیت شخصیت ملی کشورها	ارتباط و تعامل بین محیط زیست و ورزش در بین ملل	دغدغه اقوام و ملل بر لزوم احیا، توسعه و ترویج ملل
ایران	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
چین	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
هند	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
یونان	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓

کار گرفته می‌شد، در ضمن شروع بازی‌های رسمی با تشریفات خاص و ساز مخصوص به خود بوده است. (آیریا و بهرام، ۱۳۶۴). در نظام آموزش و پرورش کشورهای مشرق زمین بدون شک ایران اولین کشوری بوده که برنامه‌های تربیت بدنی و ورزش را در سرلوحه آموزش و پرورش خود قرار داده است. در حالی که چینی‌ها و هندوها به امر ورزش و تربیت بدنی توجه چندانی نداشتند، ایرانیان برای سلامتی و توانایی بدن ارزش و اهمیت فراوانی قائل بوده‌اند (کریمی، جواد ۱۳۷۳). در گذشته ایران باستان چوگان بازی بیشتر برای کسب آمادگی جسمانی، تفریح، مسابقه و سرگرمی به دو صورت پیاده و سواره انجام می‌گرفت. چوگان پیاده در زمان لشکر کشی نادر شاه به هندوستان رواج یافت. در واقع ورزش‌هاکی امروزین که کشورهای هند و پاکستان پیشگامان آن هستند و ورزش گلف که در کشورهای غربی مخصوصاً آمریکا رواج دارد از ورزش چوگان پیاده نشأت گرفته است. (سازمان تربیت بدنی، ۱۳۸۴). ورزش و تقویت قوای بدنی و مهارت در جنگ و سواری و تیراندازی و راهپیمایی از اصول متداول مردم ایران بوده است. قومی که دائماً در حال کوچیدن و منازعه با بومی‌ها بوده و به قهر و غلبه زمین‌ها و کشتزارها را تصاحب می‌کرده قطعاً باید چالاک و سلحشور و بردبار و قوی‌اندام باشند. در مجموع، آموزش و پرورش فرزندان جامعه ایران باستان و در مواردی فرزندان طبقه اعیان و شاهزادگان تقریباً به روی تربیت بدنی متمرکز می‌شد و آن هم با توجه به اهداف نظامی شکل می‌گرفت. این نوع آموزش در تاریخ تعلیم و تربیت، نخستین نمونه کنترل آموزشی و پرورشی به وسیله دولت است که برای هدفی خاص که در آن زمان عبارت بود از حفظ قدرت و عظمت کشور صورت گرفته است. بنابر آنچه گفته شد برنامه‌های تربیت بدنی بیشتر به آماده‌سازی جوانان برای جنگ‌های احتمالی اختصاص یافته بود. در ادامه بررسی یافته‌ها به یونان می‌پردازیم. یونان قدیم نیز در شکل‌گیری بسیاری از ورزش‌ها و مسابقاتی که امروزه رواج دارند، نقش

۱۸۷۵ میلادی از علی اکبر بن مهدی از کاشان به همراه ۸۳ تصویری موجود است که از نواختن ضرب و ساز در هنگام مسابقه در میدان‌های کشتی و مشت زنی یاد شده است. اثر دیگری نیز در موزه بریتانیا نگهداری می‌شود که قطعه‌ای از مثنوی مربوط به سال ۱۷۳۴ میلادی است و نویسنده آن میر عبدالعلی نجات از کاشان است که از نواختن ساز و ضرب هنگام تمرین و مسابقه سخن گفته و نواختن قوشمه و سرنا بخش مهمی از کشتی باچوخه بوده و خواهد بوده و هست. (جاوید، ۱۳۸۶). کشور ایران، از نژاد‌های مختلف کرد، لر، لک، ترکمن، فارس، بلوچ، ترک، گیلک و غیره تشکیل گردیده است که دارای آداب و سنن مختلف و متنوعی هستند. این تنوع در بازی‌ها و ورزش‌های مردم، قبایل و نژادهای مذکور بسیار بارز و برجسته بوده و در هر منطقه و بخشی از کشور با مقررات و فرهنگ آن مردم به مرحله اجرا در می‌آید. (کاشف، میرمحمد ۱۳۷۸). در ایران باستان فعالیت‌های ورزشی یک رفتار دینی به شمار می‌آمد. کشتی در عصر فردوسی جنبه معنوی و روحانی داشته و با صفات پهلوانی توأم بوده است. ورزشکاران کشتی باچوخه قبل از پیکار وضو می‌گیرند تا از هر نظر پاک باشند، آنان عقیده دارند که اگر مقابل ستاره‌ها حرکت کنند حتماً شکست خواهند خورد و به همین دلیل در میدان مسابقه همیشه پشت به ستاره می‌نشینند و سعی می‌کنند از سمت قبله وارد میدان شوند، زمین را به نشانه ادب ببوسند و پس از مراسم احترام به تماشاچیان، زانو می‌زنند و رو به آسمان به دعا و نیایش می‌پردازند. آنان به امام علی (ع) سردار بزرگ اسلام عشق و محبت خاصی دارند و قبل از آغاز پیکارشان از او کمک و یاری می‌طلبند. (عباسی، ۱۳۷۴). هرودت نویسنده یونانی در مورد تعلیم و تربیت ایرانیان دوه باستان به این نکته اشاره می‌کند که در رأس برنامه‌های آموزشی ایرانیان به فرزندان خود اسب سواری، تیراندازی و راستگویی قرار داشته است و بازی چوگان مانند شکار کردن جزو تعلیمات فنی جنگی برای کسب آمادگی جسمانی و تقویت بنیه نظامی جنگجویان به

که در هم تنیدگی یونانیان با طبیعت و الهام آنها از محیط زیست را نشان می‌داد. بسیاری از بازی‌های بومی، محلی یونان در طی سال‌های برگزاری المپیک شکل گرفت و اغلب اجرای آنها با موسیقی و آواز خوانی همراه بود. ورزش همیشه بخش جدایی‌ناپذیر از فرهنگ مردمان یونان بوده و هست. در بین اقوام و بومیان یونان ورزش از اهمیت و اعتبار و جایگاه ویژه‌ای برخوردار است و همه ساله گردشگران زیادی برای مشاهده فستیوال‌ها و جشنواره‌های ورزش‌های سنتی در یونان گرد هم می‌آیند. یونانیان باستان ورزش را دوست داشتند و در بسیاری از شهرهای یونان باستان سالن‌های عمومی برای استراحت و آموزش و ورزش کردن ساخته شده بود. یونانیان به دارا بودن بدن سالم بسیار اعتقاد داشتند و افراد دارای اندام سالم و ورزیده توسط مردم تحسین می‌شدند و نمونه آن را می‌توان در الگوی مجسمه سازی یونانیان که اغلب افراد عضلانی و ورزیده هستند می‌توان مشاهده کرد و از آمادگی جسمانی خود برای زیبایی اندام و آمادگی نظامی بهره می‌جستند.

از جمله مهم‌ترین تمدن‌ها در جوامع بشری از جنبه فرهنگی و تاریخی فرهنگ هندو و کشور هندوستان است. در هندوستان تنوع بالایی از ورزش‌های سنتی وجود دارد. این بازیها و ورزش‌ها بدلیل تعلق به یک منطقه جغرافیایی و یک محل خاص بعنوان بازی‌های ملی یا محلی نامیده می‌شوند. این بازیها عمدتاً مرتبط با چرخه یا فصلی از تقویم کشاورزی اقوام، در ارتباط با حیوانات اهلی و با بهره‌گیری از آنها و یا همراه با مراسمات آئینی و مذهبی می‌باشند. ورزش در هند به هزاره دوم قبل از میلاد بر می‌گردد و احتمالاً برای نخستین بار با چوگان و بدمیتون همراه بوده است. کشتی سنتی در هند به ۱۵۰۰ سال پیش از میلاد بر می‌گردد. در ریگودا (مجموعه‌ای از ۱۰۲۸ سروده قدیمی و اوایل سانسکریت) و رامایانا (یکی از دو حماسه سانسکریت هندوها مربوط به ۳۰۰ سال قبل از میلاد) و مهابهاراتا (یکی از دو حماسه سانسکریت هندوها) ذکر شده است. سناریوی فعلی ورزش در هند ترکیبی از فرهنگ ورزش باستانی و مدرن است. فرهنگی که برگرفته از تصویر آرجونا یک شاهزاده قهرمان در مهابهاراتا و یکی از دو شخصیت اصلی در بهاگاوادگیتا (اشعار مربوط به سده دوم و سوم قبل از میلاد در هندوستان) است. آرجونا یک کماندار ماهر، شکارچی و یک نشانه‌گیر خبره با صفات نادر جسمی، روانی و اخلاقی بوده است. هندوستان یک جامعه فرهنگ محور است. ورزش‌های سنتی و بازی‌های بومی

عظیمی داشته‌اند. کشتی، دو، مشت زنی، پرتاب نیزه و دیسک، اسب سواری و بسیاری از ورزش‌های دیگر از دیرباز در یونان باستان رواج کامل داشته‌است. وجود فرهنگ نظامی در امپراطوری یونان قدیم یکی از عوامل اصلی گسترش این ورزش‌ها بوده‌است. بهره‌گرفتن از فعالیت‌های ورزشی به عنوان بهترین وسیله تعلیم و تربیت سپاهیان و جنگجویان در یونان از دیرباز شناخته شده‌است. مسابقات دو، مشت زنی، ارابه رانی، پانکریشن و پنتاتلون که شامل پرتاب نیزه، پرتاب دیسک، دوی دوپست متر، پرش طول و کشتی بود، مسابقات المپیک را تشکیل می‌داد و از مهم‌ترین فعالیت‌های ورزشی آن روزگار به حساب می‌آمدند. علاوه بر مسابقات محلی که در هر شهری برگزار می‌شد، چهار مسابقه ملی نیز اجرا می‌گردید که قهرمانان تمامی نواحی و شهرها در آن شرکت می‌کردند. این مسابقات به ترتیب اهمیت عبارت بودند از بازی‌های المپیک، استیمن<sup>۴</sup>، پی تین<sup>۵</sup> و نی مین<sup>۶</sup>. (کریمی ۱۳۸۶). کشتی در دوران سومریان نیز بوده‌است، هومر شاعر افسانه‌پرداز یونان باستان در کتاب ایلید و ادیسه<sup>۷</sup> بارها از کشتی گرفتن قهرمانان قصه خود سخن گفته‌است. کشتی میان دو پهلوان بنام‌های اولیس و آراکس<sup>۸</sup> از جالب‌ترین و هیجان‌انگیزترین رویداد‌های قصه هومر است (عریان، ۱۳۸۴). در یونان باستان فعالیت‌های ورزشی یک رفتار دینی به شمار می‌آمد (نعمتی، ۱۳۸۶). یونان سرزمین ورزش‌های سنتی و خواستگاه المپیک باستان و مدرن است و این خود گواه بر اهمیت ورزش نزد یونانیان بوده‌است. اهمیت ورزش‌های سنتی در یونان تا بدان جاست که بسیاری از اشراف زادگان اعتبار بیشتر و شهرت خود را از پیروزی در میادین ورزشی بدست می‌آوردند. بسیاری از رویدادهای ورزشی مهم در یونان باستان به افتخار زئوس خدای خدایان برگزار می‌شد و بازی‌های چهارساله المپیک باستان بخشی مهمی از زندگی مذهبی یونانیان بود و این خود نشان‌دهنده آمیختگی ورزش در یونان با باورهای مذهبی مردم بود در شروع بازی‌های و ورزش‌های سنتی المپیک باستان عمده‌تاً مراسم با اهدای قربانی به زئوس خدای یونان باستان همراه بود و هر چهار سال در فصل تابستان به افتخار زئوس برگزار می‌شد در یونان باستان حتی در برخی مراسمات خاکسپاری ورزش‌هایی سنتی و مسابقات انجام می‌گرفت. یونانیان این بازی‌ها را با اعتماد به نفس بالا برگزار کرده و ورزشکاران ماه‌ها قبل به تمرین و آماده‌سازی بدن خود می‌پرداختند و به برندگان جوایزی از تاج زیتون وحشی اهدا می‌شد

7 - Eyllad &amp; Odyse

8 - Oleise &amp; Azax

4-Steaman

5-Petean

6-Neamean

یائو<sup>۱۱</sup> (۲۰۱۶).

تان هو نویسنده چینی در کتاب خود با عنوان تاریخچه ورزش چین به جایگاه قومیت‌ها به توسعه ورزش در این کشور تاکید کرده است. به طور خلاصه فرهنگ غالب ورزش در چین باستان را می‌توان هماهنگی بین انسان و طبیعت و همزیستی مسالمت آمیز بین این دو دانست. ورزش‌های سنتی با ویژگی‌های متمایز چینی در این کشور بسیار محبوب هستند. ورزش‌هایی نظیر انواع هنرهای رزمی، ورزش چی کونگ یا تمرین تنفس، شطرنج چینی، تای چی جوان (نوعی بوکس چینی) از آن جمله‌اند. عمده اهداف پرداختن به این بازیها و ورزش‌ها افزایش سلامت عمومی بدن، افزایش عمر، درمان بیماریها و بهبود عملکردهای فیزیولوژیک با تمرکز ذهنی و تنظیم و بهبود تنفس است. از دیگر بازیها و ورزش‌های سنتی که عمدتاً جنبه سرگرمی و پر کردن اوقات فراغت را دارد بویژه در بین اقوام اقلیت ساکن در چین می‌توان به کشتی و سوارکاری در بین مغولان، مسابقه گاوهای کوهان دار در تبت، تیراندازی در بین اقوام مایو و مسابقه قایق‌های اژدها در بین اقوام اقلیت دای و ... اشاره کرد. در کشور چین مدارس و دانشکده‌های متعددی برای آموزش و توسعه ورزش‌های رزمی سنتی چین وجود دارد که با استقبال گسترده‌ای از سوی مردم روبرو شده‌اند. ورزش‌های رویایی چینی‌های به طور عمیقی متأثر از فرهنگ سنتی در چین باستان بوده‌اند. در چین باستان هدف اصلی ورزش بدنسازی، حفظ سلامت و سرگرمی بوده است. در چین باستان تحت تاثیر حاکم فئودال و آیین کنفوسیوس در واقع بیان ارزشهای ورزش و فعالیت بدنی با الهام از هماهنگی بین انسان و طبیعت، حفظ سلامتی و سرگرمی همراه بوده است. تان هوا در کتاب خود با عنوان تاریخچه ورزش اشاره می‌کند که: مشخصه‌های فلسفی ورزش‌های سنتی چینی و بقا و محیط زیست و تعیین ویژگی‌های آن نشان می‌دهد که در بعد اجتماعی جامعه چین باستان یک سیستم قبیله‌ای پدرسالارانه و در جنبه طبیعت نشان دهنده ویژگی‌های متمایز منطقه‌ای و فصلی هر قوم یا قبیله بوده‌اند. بنابراین ورزش‌های سنتی به طور قوی نشان دهنده ویژگی‌های قوم شناسانه از جنبه‌های مختلف هر قوم هستند (قوم شناسی). به طور خلاصه فرهنگ ورزش‌های سنتی در چین باستان مظهر ایدئولوژیهای هماهنگ بین انسان و طبیعت و همزیستی مسالمت آمیز این دو بوده‌اند (لی ژائو جین<sup>۱۲</sup> (۲۰۱۵).

توسعه روز افزون صنعت رسانه‌های الکترونیکی در جهان انتشار و اطلاع‌رسانی ورزش‌های سنتی از این طریق در چین یک

محلی نظیر یوگا، ویتا، بولا، کشتی، کیدی، هفت سنگ، بازی خو و ... بازی‌های بومی محلی در هند یک گنج پایان ناپذیر از فراغت و سرگرمی و نشاط است که با محبوبیت بالا در هند هر دو قشر فقیر و غنی به آن می‌پرداخته‌اند. مهم‌ترین ویژگی تربیت بدنی در هند قدیم، ارتباط آن با احساسات و مراسم مذهبی می‌باشد. در اعیاد و جشن‌های مذهبی حرکات ورزشی و فعالیت‌های بدنی به اجرا در می‌آمد که انواع رقص از آن جمله‌اند. برخی از تمرین‌های بدنی همچون پرانایام<sup>۹</sup> و سوریاماناسکار<sup>۱۰</sup> از عادات روزانه هندیان قدیم بوده و ورزش یوگا که اکنون شهرت بین‌المللی دارد به وسیله مرتاضان هندی ابداع شده است. حمام گرفتن، روغن مالیدن و ماساژ بدن در اثر توصیه پزشکان از دیرباز در هندوستان رواج داشته است (کریمی (۱۳۸۱).

کمال فیزیکی بخش جدایی ناپذیر از فرهنگ هندوئیسم است. از بدن بعنوان ابزاری برای درک خود استفاده می‌شود. رستگاری ممکن است تنها از طریق درک کامل بدن بوجود آید. در هند باستان مناسک مذهبی خاصی برای فرهنگ فیزیکی بنا شده است. با اوج گرفتن بودیسم در هند ورزش به اوج شکوفایی خود رسید. ورزش در هند دارای سنت طولانی، که می‌تواند در فلسفه مذهبی و کتاب‌های باستانی پیش بینی کرد. فلسفه هندو همواره بر کمال فیزیکی تاکید دارد. اینچنین القا شده است که به دست آوردن قدرت، استقامت، استقامت و کنترل عالی از توابع بدن به عنوان وسیله‌ای برای رسیدن به رهایی در نظر گرفته شود. به همین دلیل است، عقل از سر فرزندانگ هند باستان در "یوگا"، که با تمام این جنبه‌های زندگی می‌پردازد، تمرکز دارد. یکی از جنبه‌های کاملاً مشترک از ورزش‌های سنتی هند حداقل استفاده از ابزار است. تاکید عمدتاً بر تناسب اندام فیزیکی و شایستگی است. ادیان هندی ابزاری در اختراع و عمل به برخی از ورزش‌های سنتی بوده است (سروش کومار ۲۰۱۲).

در ادامه بررسی‌های تطبیقی به سرزمین هان باستان یا چین امروزی میرسیم. سرزمینی با تنوع بالای فرهنگی، انلوه جمعیت و گوناگونی اقوام و میراث غنی از جنبه‌های مختلف ورزش در چین در طول سالیان متمادی با هنرهای رزمی در ارتباط بوده است. اما چین امروزه شامل انواع ورزش‌های رقابتی است. در فرهنگ چین باستان از آمادگی جسمانی بعنوان یک ویژگی مهم یاد شده است. در این کشور امروزه رویدادهای ورزشی مختلفی همچون المپیک و بازی‌های ملی برگزار می‌شود. در چین باستان تحت تاثیر حاکم فئودال و آیین کنفوسیوس با تاکید بر شش هنر بویژه ورزش به منظور هماهنگی بین انسان و طبیعت، حفظ سلامت و سرگرمی ورزش از اهمیت بالایی برخوردار بوده (بیوند

چنین اموری دانسته اند (کشتی، کمانگیری، تیراندازی با کمان، شمشیربازی، ارابه رانی، مشت زنی، فوتبال و چوگان از ورزش‌های متداول در چین قدیم بوده اند). در چین شکل‌گیری و پرداختن به ورزش‌های سنتی ارتباطی تنگاتنگی با محیط زیست و فعالیت‌های مردم دارد. به گونه‌ای که اقوامی نظیر مغولها، تبتی‌ها و قزاق‌ها که در مراتع گسترده سکنی گزیده‌اند عمدتاً به سوارکاری می‌پرداختند و سوارکاران ماهری بودند و ورزش‌های آنها عمدتاً سوارکاری و تیراندازی بر روی سوار بوده است. جوامع کشاورزی عمدتاً گرایش به کشتی‌گیری، پرش و تیراندازی داشته‌اند. در چین باستان در مناسبت‌های مختلف در غالب جشنواره‌هایی به اجرای ورزش‌های سنتی می‌پرداختند از جمله جشنواره بهار که از اهمیت ویژه‌ای برخوردار بود و یا فستیوال ملی دراگون بوت؛ در این جشنواره‌ها انواع بازیها و ورزش‌های سنتی صورت می‌گرفته که در بسیاری از آنها از اشیاء طبیعی نظیر چوب بامبو و ... در کنار نواختن انواع موسیقی‌ها مسابقات و نمایش‌های ورزشی انجام می‌شده. امروزه نیز جشنواره ملی ورزش‌های سنتی هر چهار سال یکبار با شور و نشاط خاصی در این کشور انجام می‌شود. یکی از مهم‌ترین دلایل پرداختن ملل مختلف از جمله چینی‌ها به ورزش‌های سنتی نقش و جایگاه اسطوره‌ها در فرهنگ چین دارد. به گونه‌ای که در کتب تاریخی دلیل پرداختن و شکل‌گیری ورزش سنتی دراگون بوت در چین را یک افسانه قدیمی می‌دانند که در آن یوان شاعر وطن پرست چینی در یک رودخانه غرق شده و روستائیان را به یک اندوه بزرگ دچار کرده است که با به حرکت درآوردن قایق‌های خود در رودخانه به جستجوی او می‌پردازند. و پس از سالها (حدود ۲۰۰۰ سال) این عمل به نشانه احترام به وی هر ساله در ماه ژوئن با سوار شدن بر قایق و نواختن طبل انجام می‌شده است. ([www.travelchinaguide.com](http://www.travelchinaguide.com)).

یافته‌های حاصل از تحقیق حاضر بیان‌گر قرابت‌ها و همبستگی‌های متعددی در بحث پیدایش و شکل‌گیری بازی‌های بومی، محلی در تمدن‌های کهن جهان بوده و به نوعی بیان‌گر نقش واحد عناصری همچون موقعیت و شرایط جغرافیایی بشر، آئین‌ها و مراسمات مذهبی و اعتقادی اقوام و تمدن‌ها، نمادها و اسطوره‌های واقعی و خیالی، جشن‌ها و آئین‌های مذهبی و نقش تمرینات، بازی‌های و ورزش‌ها در تربیت نسل و ساختن روح جسم و... در پیدایش و توسعه و ترویج ورزش‌های سنتی دارد.

راهکار موثر است و این عنوان یک روند پویا، حداقل کاری است که در این زمینه (توسعه بازیها) می‌توان انجام داد. اعتقاد بر این است که دولت با معرفی و پیش‌بینی برنامه‌هایی برای ارتباط با جامعه ورزش‌های سنتی و توجه ویژه به لزوم تحقیق و مطالعه در این حوزه (ورزش‌های سنتی) و ایجاد و ساخت فضاهای عمومی برای پرداختن به این ورزش‌ها می‌تواند در توسعه آنها نقش محوری ایفا کند. هرچند که با توجه به برخی محدودیت‌ها نظیر محدودیت زمین توسعه بسیاری از ورزش‌های سنتی مشکل است که ساخت استادیوم‌های ورزش‌های سنتی می‌تواند یک راهکار موثر باشد. از جمله راهکارهای موثر در توسعه ورزش‌های سنتی در چین می‌توان به بهره‌گیری از تبلیغات و رسانه در کنار توسعه یک مدل اقتصادی جهانی (مبتنی بر الگوهای بازار) اشاره کرد. از جمله ویژگی‌های ورزش‌های سنتی چین، سادگی یادگیری آنها، مشارکت نسبتاً بالا و محدودیت‌های نسبتاً کم آنها می‌باشد. در نهایت می‌توان به این موضوع اشاره کرد که توسعه ورزش‌های سنتی از طریق ارتباطات نیازمند یک گسترش و توسعه فرهنگ سازی در این راستا می‌باشد (ژائو هوا سان ۱۳، ۲۰۱۶).

بسیاری از این ورزش‌ها در کشورهای در حال توسعه بوده و در بین گروه‌های اجتماعی آسیب‌پذیر مشاهده می‌شوند بویژه در میان اقلیت‌های قومی. این موضوع یکی از مهم‌ترین دلایل نبود منابع لازم برای حفظ، توسعه و ترویج این ورزش‌هاست. بسیاری از این ورزش‌ها با هم تشابهاتی دارند. این ورزش‌ها با تشابهات خود در بین اقوامی با ویژگی‌های مختلف فرهنگی، اجتماعی و قومی رواج داشته‌اند و در عین حال توسعه این ورزش‌ها به ظاهر در تضاد با فرایند رو به رشد تجددگرایی است. بسیاری از این ورزش‌ها با سبک زندگی و تولیدات انسانی در گذشته ارتباط داشته‌اند مانند تولید محصولات کشاورزی. در فرایند تغییر و جایگزینی جامعه سنتی کشاورزی به جامعه صنعتی با اساس این ورزش‌ها در تضاد است. بنابراین با توسعه جهانی و روند سریع جهانی شدن فرهنگ سنتی با مفهوم مدرنیته در تضاد است (ژائو فنگ هو ۱۴، ۲۰۱۴).

یک سری فعالیت‌های منظم بدنی که امروزه ما آن را به عنوان رشته‌های ورزشی می‌شناسیم در حدود ۴ هزار سال قبل از میلاد در چین به طور کامل رواج داشته و صاحب‌نظران ماهیت توسعه چنین ورزش‌هایی در چین قدیم را ناشی از ارتباط این ورزش‌ها با تولید، کار، جنگ و تفریح و کاربرد وسیع ورزش در

## REFERENCES

- "Beyond Yao: The Future of Chinese Basketball". Wharton University of Pennsylvania. 26 January 2011. Retrieved 22 January 2016
- . oryan (2005). Cham koshti, dar yasht farzanegi. Celebration Letter from Dr. Mohsen
- 1. J. Arya, A. Bahram. (1985). History of physical education and sport. University of Technical and Engineering Publications.
- A. naghbizadeh (2002). The Impact of National Culture on Foreign Policy. Tehran. Ministry of Foreign Affairs publication
- Dworetzky, L. (2010). The influence of a pre-school program on the acquisition of social and Indian and Alien Sports Culture, Suresh Kumar, Ph.D. Associate Professor, Satyawati College (Evening), University of Delhi, Delhi-110052 (India) neelamlau@gmail.com
- GH. Malekmohammadi (1985). Traditional indigenous, local sports . Tehran. National Olympic Committee.
- J. karimi (2007). The Place of sport in the Teachings of Ancient Persia. Text of the lecture Contemplation of Iranian History and Sports. Publication of the National Olympic Committee. pp. 75-81
- Leonard mark and stead Catherine (2002), public Diplomacy, foreign policy center, London.
- LI Zhaojin[a],\*; CAO Aiping[a] . A Study on the Historical Development of China's Sports Dream . Vol. 11, No. 1, 2015, pp. 1-4. Cross-Cultural Communication, 11(1), 1-4. Available from: <http://www.cscanada.net/index.php/ccc/article/view/6109> DOI: <http://dx.doi.org/10.3968/6109>
- M. Abbasi. (1995). Iranian Wrestling History. First volume. Ferdousi publication. P 20
- M. beyki. (2010). the soft power of the Islamic Republic of Iran. Third edition. Imam Sadegh University Press Tehran
- M. dehshiri (2014). Cultural Diplomacy of the Islamic Republic of Iran. First publication. Katibeh Scientific and cultural publication. Tehran
- M.m kashef (1999). A Study on the Local Games of West Azerbaijan. Harekat Magazine. First year. No. 1. pp. 53-66
- Organization of Physical Education of the Islamic Republic of Iran (2005). Detailed Studies of Iranian Sport Development. Sib sabz publication.
- references
- S Abolghasemi. Tehran. Hermes publication
- S. Javid. (2007). Searching for the roots of the Olympic Games in Iran. Text of the lecture. The contemplation of history And Iranian sport. National Olympic Committee pp. 67-74
- S.A. shareyatzadeh. (1992). Shahroud people's culture. Volume II. First publication. Scientific and Cultural Publications. pp. 423-426
- S.R.salehi amiri. S. mohammadi. (2013). Cultural diplomacy. Second publication. Ghoghnos publication. Tehran.
- T. McKay. D. Marsh (2005). A comparative approach, in method and theory in political science. Translated by Amir Mohammad Haj Yusefi. Tehran. Strategic Studies
- T. nemati (2007). Physical education systems in ancient Iran. Collection of Researches The first international symposium on the history of Iranian sport. Tehran. National Olympic Committee. First publication. pp. 189-234
- [www.travelchinaguide.com](http://www.travelchinaguide.com)
- Xiao-Feng HU. The Challenge for the National Traditional Sports in China Under the Background of Globalization. Sichuan Chengdu Sports College Graduate Department (610041), China 153267717@qq.com. 2014 International Conference on Social Science (ICSS 2014) © 2014. The authors - Published by Atlantis Press 380
- Zhao Hua Sun . A Study of Chinese Traditional Sports in Globalization. IOSR Journal of Sports and Physical Education (IOSR-JSPE) e-ISSN: 2347-6737, p-ISSN: 2347-6745, Volume 3, Issue 2 (Mar. – Apr. 2016), PP 35-36 [www.iosrjournals.org](http://www.iosrjournals.org)